

ספרות מולדת *

בראשית דבריה אל הקוראים מודי-
עה המערכת ש'הוצה גרעין היה בע-
צם קומץ קטן זנדה של סופרים, שיר
הגורל זרקתם למנת ארץ רומניה, והם
ממשיכים למות בה את הוט יצירתם
הרל". אזורים מקומץ קטן זה הורמנו
לפונדט אחד, למטרופולין של בלגריה,
זה תלוי להקים בה במה קטנה למח
שבה ויצירה עברית בצורת קולעים,
הנהגה לפניו הקובץ הראשון.
לכות יגעו וטלחו האזרחים לאמסן
באכסניה שלחם את כל אלו המוסר
רים העברים השופרים לה למסריה
תמד מולדת, והקנובים אליה קרבת
יצירה. לכות עמלו, כנראה, לכנס
לתת חופתם את כל אלו שבמסריה
עלמם נהנה כהם כמדת הכנסת אור-
חם, וקדמה אותם בחלת להם לכב
וביין קלרשי ארגום, בדרך בצאתם את
רוסיה, כברחם מחמת הבולשיביזם
המשתולל.

לסופרים העברים זכורים הימים
ההם. ככללי בלהות תעו רעוצים ומדרי-
כאים כרחובות קיוב, אודיסא, עשרות
מהסופרים העברים, אלו שטרע קיר
מס ויצירתם נשמטה מתחת רגלם,
ותפשו דרכים להלץ סן המצר. בסס'
מי אורות עין רמו אז הדינסמן בחופו
ההוא הרומני. שם ידעו, שמור עוד
העולם ההוא, שם נמצא קצה החוט
שנפסק.

בין הגלויות שגלו הסופרים העברים
תופסת איפוא מקום חשוב, תחנת
קישיונו. רק תחנת-מעבר? אוהלים
נטיו ללון? לא! אז בימים ההם אשבה,
שארץ זו הולכת ונעשית לאכסניה של
תורה וספרות עברית לתקופה ידועה.
הוקמו מוסדות תרבות, רשת רחבה
של בתי ספר והוראה, תוכנו תכנית
נדלות, תלו תקוות ש-נתברו, שרשי
היצירה העברית לא נקלטו או בארמה
רשנה זו. עברה תקופת ההתמכחות
משכרון הימים הנוראים, כל אהל
תפס את קצה חוט הארני שלו, והחל
לארוץ את התפצים מחדש. הנהיה
הכללית היתה לא", לתחנה האחרונה,
בספגריה של המערב. דרך גרמניה
לא"! ליהנות עוד פיו אורה של
תרבות אירופה, ואחר תענן האליה
בחופו ארץ ישראל.

כודדים יחידים נשארו שם, אלו
שגורלם מינה להם ישיבה יותר ממושי'
כה בלהנה זו, והם טוים שם כנרביחם
את הוט יצירתם הרל", בבסריה זו
של "רומניה הגדולה".
אם אינני טועה, זהו איפוא נסיון
ראשון במשך תקופת הסיפוט, שבכר-
בה המסופחת מקימה כמה עברית
בתוך כוונה תחלה, לעצב בה את
דמותה של היהדות הרומנית, יהדות
ה"ריגס".
ערכי הקובצים שמו להם למטרך -
לפי דבריהם - לשקף ביצירה אסגרי-
* "פרודות", קובץ לכרי ספרות,
הוצ' "תרבות", קישיונו. בעליכת יע
קב קוטשר ולמן רוונפל.

תית את בבואת חייהם, והיותם של
היהודים ברומניה.
על שאיפתם זו מכריזים העורכים
בשער הספר, להבליט בכוונה תחלה
את לפסתר מליה זרמות דיוענה של
רומניה, שבעל פה של זעות קדומות
עדיין לא הוכרה לחסיכה תרבותית.
הניעה השעה - מצחירה המערכת
- לפור את העמל שנחשבה מסריה
ל"בת חורגת" ולהקנות לעולם העברי
מושג נאמן-זכלתי משומר-סטהתו
האמיתית של קבר עברי גדת "זה"
אחרי חקירה כוז הנך מחשש בתוך
הקובץ את אהת היצירה הרומנית
המיוחדת, זו שבספרות העברית עדיין
לא יחדו לה אף שנה צרה, זו "בת
החורגת".

אתה מחפש לא את בסריה החיא
הרוסית ("הצלצל השלישי קישיונו-
רוזיקני-אודיסא"), זו שיש לה גוא'
לם כ"כ נאמלים במפרחנו כיהוד
שלישינו, ש. בן ציון, ואחרון אחרון,
יבדל לחיים, ועכפ שיכמן, המעודה בכל
נימי יצירתו לגור מבוכר זה (לא לתם
רואים העורכים בבוארצם זה את
הגילוי האמנותי הכי שלם של בסריה,
ולשמו וליוכלו החמשים מוקדש חסר-
בך הזה עם מאמרי העלכת חרורי
השפיה והבה); אתה מעונין להכיר
ליצירה את יצורת החיים, הלוי של
רומניה, זו המולדית-רוסית שמעל
גדת הרוני, על יהודיה החסונים ועמל
הארצות שלה, את פרצופם של יהודי
ה"מלונט" וזה של "רוכורדי-הסוג'
קית-בלוגיה; אתה לחוט להכיר את
עיצובת של אותה הארץ, שנתברכה
- בהגדת שמרברג - כוזב חממה
המשובחת, שדות דודה מרהיבי עינים
באלים נוצים מלמכי קומה, ולשורים
מלרינים מחושבי גולה, במנגינות רר
עיס לשרות עצב ואגדות מורה מססר
מות".

אתה מחפש את כל זה בתוך הקובץ
החשוב - לשוא מלכר מאמר אחד
בתולדות עברה של היהדות הרומנית,
אינך מוצא אף יצירה אחת מוסרשת
רומניה הרגיסית, בכל הקובץ הסוד
המענין הזה. לפניך קובץ ב"סריה
רוסי מלור.
הקובץ פותח בשירי העורך י.
קוטשר: "בסריה", מפרשי שירתו
מכוונים אמנם לשפך, גלי נוי של
הרוני, פרזס זרניסטר, פאז וגלץ, נסן
שלה וצימטה אלכה מתאחים אמנם
בחרוזים, הצנרניצה לשיר על רומניה
הגדולה בולטת אמנם מאוד, אבל החר
העמום המלע אליך משדות אלו מש'
זה עינך מעט מאד מראה של ב"סריה,
ולא כלום מנשימתה של רומניה הרני'
טית.
הלכה יותר מועלחים הם, בלי ספק,
שירי "הנער" שלו, אלו שאינם קול-
עים לשירי נוף ונענועי מולדת, אלו
חורים ינון חרישי, תום נוער זאתה,
אותו החרב הוא גם עם סמורו של
השפודר א. מיטוס. בן ב"סריה זה
המתגורר שנים ברומניה, מעודה ומער-

רכ בהיותה אף הוא כספור לא מסר
לנו כלום, לא מחו המסור ולא פחוי
ולשבו פניצה קצרה וחה. נגינות
הר"י של היפוט מכוונות יותר
לרובע הארלס שבנוי יורס העיר מא'
של ב"סריה, ארץ חליל תרועה הנר-
נה.

ברשימותיו הכנות של הר"ר גולדנץ
שכפין אין גם כן מאומה מספרת הקובץ
זשאיתתו.
מתנות ימות קעביה הויזגלס, גול-
דנברג בשיר ופרודת העורך י. רוונפל
בציורי זממתי בסריה ספורו של
גולדנברג, המתנה העתיקה - עשנה
זליריקה מלבבת, ציורי גלגל נאמלים,
רחשי המלה שתרתיק, נפחתי שירה.
ספורו של הלסס מזכיר לך נשכות
מרימים זחם. ררך העניינים בלייעת
הרניסטר עקוב יע.

ברכות מיוחדות קדמויות לעצמן
הרשימות של רוונפל ופילמן. הראשון
על "המנגינה של המנהג זהלוחם"
הר"ר י. מ. כחך בולשטיין, זשני על
הודה שתיכברו, הנשכח" רוונפל
תובע את זכלתו של צ"ארוץ ר"ר
כחך ברנשטיין, פארה נאמנה של
הצבורית והציונות הב"סריה, ופיכ'
מן משלם בזכרונות מענינים ענועים
עם לחבר ויריד ש"נשכח".

מתוך הרצאת דברים יבשה, כמעט
כרדניסית, יצעה עולה מרשימותיו
של רוונפל שגריה זו, שאנו כאן כ"י
היינו כולנו עדים (ואולי גם מסיעים)
לה. כתב אשמה הוא זה לתנועה הציר-
נית זמנהית, של חיינו לאה אהם זה
את "המנגינה", זכאן בחוץ המסווה
תחל קת"ם העניינים עם המוכעת.
יותר מדי כיכר האיש את עצמו, את
עברו בתנועה, את מפעל חייו למטה,
לחשלים עם התרפסות לפני שליטי
השעה בלגיה, עם השכמת לפתח
המסופחת המסוהית האיש עם טבעו,
עם גורלו - גורל המנהיג בישראל -
באכס במסך שידיו כבר רפו, והוא כולו
כושל, קורות חייו של האיש הזה,
שבתו על עשירימם כא"י זאתו לארץ
הדמים מעורים ע"י רוונפל כאמנות
מכוריה. דאהבת הסמנה לנושא נוב'
על סכך שורה.

אנג, הלך כרד סיפור על הר"ר כהן
ברנשטיין שזכנו שורות אנזשות
מועזות ומחרידות על אחיו של הר"ר
כהן ברנשטיין, חס"ר לפני עלותו
לגרדום, ברומיה הזאדית.
קשת לכסירה קארה לעמוד על כל
החומר העשיר האצור. בקובץ זה
בשיר ובפרודות, מסות זממריה הערכה
- מאסרו המצוין של זיסלבסקי על
פיכמן, מלנגו של זינסטין וכו' -
ראויים הם העורכים לבכות בעד
העלאתו, זו למפרת, מסת דים של סוס'
דיים, הלוי קרע זממלי "מכורה",
קובץ זה מראה, שרומנות זישנת עוד
טוים אצלה מרחה חיים על הסופרים
העבריים בבסריה. מלודותית מרל
נחשפו לנגנים. ככור החיתוך המדיני
יצה בסריה למעלה נולמ נופח אמנם
לרשות רומניה, אבל שרשי יצירתם
שלוחם במכורה זחיא, ארץ החמט,
תירוש, נשירה בסריה-רוסית נוגה.